

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2007. évi október hó 5. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság a gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége miatt a **fk.vádltott és társa** ellen indult büntetőügyben a Somogy Megyei Bíróság Fk.44/2007/5. számú ítéletének fk. I.r. vádlottra vonatkozó részét az alábbiak szerint változtatja meg:

- a vádlott cselekményét tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntettének minősíti;
- a vele szemben kiszabott büntetést 2 (kettő) év fiatalokúak börtönére, a próbaidő tartamát 4 (négy) évre súlyosbítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a vádlottat, hogy fizesse meg az államnak a másodfokú eljárásban felmerült 14.400 (tizennégyezer-négyszáz) forint bűnügyi költséget.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész a vádlott terhére súlyosbításért jelentett be fellebbezést, amelyet a Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában és a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján módosítva - a cselekmény minősítésének megváltoztatását indítványozva -, tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntettekénti minősítés, végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása és közügyektől eltiltás alkalmazása végett tartott fenn.

A védő írásbeli beadványában és a nyilvános ülésen perbeszédében elsődlegesen a vádlott felmentését, másodsorban az elsőfokú ítélet helybenhagyását, harmadsorban pedig a fellebbviteli főügyészség által indítványozott minősítés esetén is felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását kérte.

A másodfokú bíróság a jogorvoslattal megtámadott határozatot a Be.348.§ (1) bekezdése értelmében - a Be.349.§ (1) bekezdésében írt korlátok között - a megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során észlelte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a Be.351.§ (2) bekezdés b) pontjának II. fordulata és c) pontja alapján megalapozatlan, mivel a megállapított tényállás hiányos, illetve részben ellentétes az iratok tartalmával.

A tényállás megalapozatlansága miatt a másodfokú bíróság azt az iratok tartalma és ténybeli következtetés alapján - figyelemmel a Be.352.§ (1) bekezdés b) pontjára - az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:

- Felébresztésüket követően a II.r. vádlott és férje is az öccse szobájában tartózkodó, a fotelben letolt nadrágban és bugyiban, félig ülő, félig fekvő testhelyzetben lévő fk. I.r. vádlotthoz mentek.
(*II.r. vádlott vallomása a nyomozati iratok 151. oldalán.*)
- Ezt követően II.r.vádlott férje 0 óra 42 perckor értesítette a mentőket. Azt közölte, hogy a „b.....i lakásukon lányából valami csomó nagy hirtelen kijött és elkezdett vérezni”.
(*1. számú tanú vallomása a nyomozati iratok 115. oldalán, mentőfelvételi adatlap a nyomozati iratok 88. oldalán.*)
- A másodfokú bíróság mellőzte a tényállás 3. oldal 3. bekezdéséből a következő mondatot: „A II.r. vádlott közvetlenül az I.r. vádlott mellett állt, a szülés folyamatát végig jól látta, így azt is, hogy a csecsemő megszületését követően fk. I.r. vádlott magzatvízzel, illetve vérrel átitatott alsóneműjébe csúszott”.
- Helyesen a II.r. vádlott csak azt látta, hogy az újszülött feje kibújik. Ezt követően azonban nem tartózkodott folyamatosan a szobában. Elsőként egy másik helyiségből hozott lepedővel letakarta fk. I.r. vádlott alsótestét, majd telefonon - már a mentők értesítése után - felhívta 2.számú tanút. Közölte vele, hogy „valami daganat jön ki a lánya lába közül”, siessen, „mert jön a lányáért a mentő”.
(*Fk. I.r. vádlott vallomása a nyomozati iratok 199-200. oldalán; II.r. vádlott vallomása a nyomozati iratok 151. oldalán, 2.számú tanú vallomása a nyomozati iratok 74. oldalán.*)

- **2.számú tanú** a telefonhívást követően néhány perccel - még a mentők megérkezése előtt - érkezett a helyszínre. Bement fk. I.r. vádlotthoz, aki ekkor II.r. vádlottal tartózkodott az öccse szobájában.

2.számú tanú észlelte, hogy a barátnője alatt „valamilyen folyadék” van, az altestére terített lepedőtől azonban mást nem látott. Mialatt a szobában tartózkodott, fk I.r. vádlott jól hallhatóan azt mondta: „mozog, mozog”.

(2.számú tanú vallomása a nyomozati iratok 74. és 143. oldalán, illetve az 5. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 5. és 6. oldalán.)

- A helyszínre érkező mentőorvos kérdésére fk. I.r. vádlott kezdetben azt válaszolta, hogy éppen menstruál és korábban is mindig időben megjött a menstruációja. A köldökzsinórt a mentőorvos vágta el.

(3.számú tanú vallomása a nyomozati iratok 113. oldalán, illetve az 5. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 7. oldalán, 4.számú tanú vallomása a nyomozati iratok 120. oldalán, továbbá 5. számú tanú vallomása a nyomozati iratok 126. oldalán, valamint az 5. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 12. oldalán.)

- A sértett halála a külső légzőnyílások elzáródását követő 3-5 perc alatt következett be.

(Dr.Kondor Károly szakértő szóbeli kiegészítése az 5. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 17. oldalán.)

Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás most már mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az a bizonyítékok indokolt és okszerű mérlegelésén alapul.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok betartásával, a kellő részletességgel folytatta le. Felderítette és megvizsgálta azokat a bizonyítékokat, amelyek a tényállás megfelelő felderítéséhez szükségesek voltak.

A történések feltárásának mértékét befolyásolta az a körülmény, hogy 6. számú tanú mentességi jogával élve nem tett tanúvallomást, illetve a bírósági tárgyaláson fk I.r. és a II.r. vádlott is élt vallomás-megtagadási jogával. Az említett bizonyítékok hiányában is megnyugtatóan tisztázhatóak voltak azonban a cselekmény jogi értékelése szempontjából jelentősséggel bíró tények.

Fk. I.r. vádlott - az általa sem vitatott tények szerint - kezdettől fogva tisztában volt terhességével, erről azonban hozzátartozóinak, barátjának nem beszélt. A vádbeli napon szülési fájdalmainak jelentkezésekor nyilvánvalóvá vált számára a közeli szülés ténye, illetve a magzatvíz elfolyásából tudta, hogy a szülés megkezdődött. Bár terhességéről kifejezetten nem tett említést szüleinek, a közreműködésükkel

kért orvosi segítségből arra vonható megalapozott következtetés, hogy a gyermeket nem titokban kívánta megszülni, illetve ebben a helyzetben szüleitől várt segítséget.

A tényállásnak a másodfokú bíróság által történő kiegészítései, illetve helyesbítései a megjelölt bizonyítékok egyező adatain alapultak.

A II.r. vádlott nyomozati vallomásából megállapítható volt, hogy ő is tisztában volt a szülés tényével, hiszen elmondása szerint látta az újszülött fejét. A helyszínen ugyancsak megjelenő **2.számú tanú** határozott vallomása szerint fk. I.r. vádlott anyja jelenlétében kétszer is „mozog, mozog” kijelentést tett. Érthetetlen ezért, hogy a mentők értesítése miatt nem szülés miatt történt, illetve fk I.r. vádlott szülei miatt nem tettek említést a szülés tényéről a helyszínre érkező mentőorvosnak. Megmagyarázhatatlan az is, hogy a gyermek az életben maradásához szükséges minimális ellátást miért nem kapta meg. Ezek a körülmények a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, az érintettek vallomás-megtagadása miatt nem voltak feltárhatóak.

Az aggálytalan orvosszakértői és elmeszakértői vélemény alapján azonban tisztázhatók voltak a cselekmény megítélése szempontjából lényeges körülmények:

Az orvosszakértői vélemény szerint az újszülött megszületését követően életképes volt, halála fulladás következtében azért következett be, mert külső légzőnyílásait elzárták fk I.r. vádlott átnedvesedett ruhadarabjai. Határozott volt az orvosszakértő véleménye abban is, hogy a halál bekövetkezése az újszülött átnedvesedett ruhákból történő kiemelésével elkerülhető lett volna.

Az elmeszakértői vélemény szerint fk. I.r. vádlott beszámítási képességének teljes birtokában volt, az újszülött alsóneműből történő kiemelésére helyzete, tudati, illetve fizikai állapota folytán képes lett volna. Lényeges körülmény volt az is, hogy a segítségnyújtásra a gyermek megszületésétől kezdődően, illetve a légzőnyílások elzáródását követően 3-5 perc állt volna rendelkezésre.

Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás a Be.352.§ (2) bekezdése folytán irányadó volt a fellebbezési eljárásban is.

E tényállásból az elsőfokú bíróság megalapozottan következtetett fk I.r. vádlott büntetőjogi felelősségére, cselekményének minősítése azonban nem felel meg az anyagi büntető jogszabályoknak.

A másodfokú bíróság nem osztotta a védő eljárásjogi aggályait, mely szerint a vád tárgyává tett tények köre akadályozná a fellebbviteli főügyészség átiratában írt minősítés megállapítását.

A vád tárgyát (Be.2.§) azok a tények alkotják, amelyeket a vádirat megtörtént eseményként leír. Ezek a vád tárgyává tett tények a Be.2.§ (4) bekezdése alapján kötik a bíróságot: a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl azonban nem terjeszkedhet. A vádirati tényállás szerint az ügyész fk I.r. vádlottnak azt a mulasztását tette vád tárgyává, amely a sértett halálához vezetett. A Be.2.§ (4) bekezdésének III. fordulata szerint a bíróság nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére vonatkozó indítványához. A vád tárgyává tett tények jogi megítélése, a magatartás szándékos, illetve gondatlan mulasztásként történő értékelése nincs összefüggésben a vád tárgyával, a minősítés jogi értékeléstől függő jogkérdés és nem ténykérdés.

A fellebbviteli főügyészség az fk I.r. vádlott és a védő részére is kézbesített, az ügyészi fellebbezést módosító átirata alapján, már a nyilvános ülést megelőzően felmerült a cselekmény eltérő minősítésének a lehetősége. A Be.358.§ (1) bekezdésének f) pontjában írt intézkedés - az eltérő minősítés lehetőségének megállapítása - a másodfokú bíróság részéről az állandó bírói gyakorlatnak megfelelően tehát azért nem volt indokolt, mivel a Pécsi Fellebbviteli Főügyészség már rámutatott az eltérő minősítés lehetőségére, következésképpen a védelem előkészítésére is megfelelő idő állt rendelkezésre.

A következetesen érvényesülő ítélkezési gyakorlat szerint az ún. szándékos és a gondatlanságból elkövetett emberölés bűncselekménye *mulasztással* egyaránt csak akkor követhető el, ha az elkövető közreműködése nélkül indul meg a halálos eredmény irányába mutató okfolyamat, mindezt az elkövető is felismeri (kivéve a gondatlanság enyhébb fokát, az ún. negligenciát), a halálos eredmény bekövetkezését megakadályozó magatartást mégis elmulasztja; holott annak megakadályozását *jogi* - de nem büntetőjogi - *kötelezettség* írja elő számára, illetve az eredmény bekövetkezésének elhárítására reális lehetősége volt.

Az elsőfokú bíróság fk I.r. vádlott fentebb említett jogi - de nem büntetőjogi - kötelezettségének meglétét, tartalmát, annak jogszabályi alapját nem vizsgálta.

Ezt pótolva a másodfokú bíróság megállapította, hogy a Csjt.75.§-a a szülői felügyelet körében írja elő a szülők azon kötelességét, hogy gyermeküket gondozzák, tartsák, testi, értelmi és erkölcsi fejlődését elősegítsék. Fk.I.r. vádlott büntetőjogi felelőssége a mulasztással elkövetett élet elleni bűncselekményben a fenti kötelezettség megszegésén alapul.

(Megjegyzni a másodfokú bíróság, hogy ilyen kötelezettséget a családjogi jogszabályok a nagyszülő vonatkozásában nem írnak elő. A II.r. vádlott tehát a terhére megállapított gondatlanságból elkövetett emberölés vétségének alanya, de tettesként a szándékos emberölés alanya sem lehetett. Büntetőjogi felelősségét a Btk.172.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdése szerint minősülő segítségnyújtás elmulasztásának büntetében kellett volna vizsgálni. Ez azonban - fellebbezés hiányában - nem volt tárgya a másodfokú eljárásnak.)

Fk. I.r. vádlott a büntetőjogi felelősségét megalapozó tényeket ismerte. Titkolt terhességét követően a szülési fájdalmak jelentkezését észelve tisztában volt a szülés közeli bekövetkezésével, barátjával mégsem kórházba, hanem szülei házába vitette magát. Velük azonban rosszullétnek, az orvosi segítség szükségességének valós okát nem közölte; erről a kiérkező mentőorvosnak sem beszélt, őt valótlán tények előadásával megtévesztette.

Ugyanakkor teljes beszámítási képességére, életkorára, iskolai végzettségére figyelemmel nyilvánvalóan tudnia kellett, hogy a megszületett gyermek ellátást igényel, illetve ennek a szülést követően azonnal meg kell kezdődnie. Ennek ellenére az újszülött számára a minimális segítséget sem adta meg, annyit sem tett meg, hogy őt nedves alsóneműjéből kiemelje. Erre a segítségre mind tudati, mind fizikai állapota alapján képes lett volna; illetve ezzel a sértett halála bizonyosan elkerülhető is lett volna.

Észlelnie kellett azt is, hogy - előzetes várakozásával szemben - a szükséges segítséget az újszülött a II.r. vádlottól és a jelen lévő többi személytől (édesapjától, barátjától és testvérétől) sem fogja megkapni. Az orvosi segítség megérkezésekor pedig a sértett már nem élt.

A szóban forgó mulasztás megítélése során a bűnösségnek a Btk.13.§ II. fordulatában szereplő ún. eshetőleges szándékkal, illetve a Btk.14.§ I. fordulatában írt ún. tudatos gondatlansággal történő megvalósulása kerülhetett szóba.

Az évtizedek óta töretlen ítélkezési gyakorlat szerint az ún. tudatos gondatlanság - az előre látott eredmény elmaradásában való könnyelmű bizakodás - megállapítására akkor kerülhet sor, ha a szóban forgó bizalom reális alapokon nyugszik: az elkövető saját képességein, tapasztalatain, a nem kívánt eredmény elhárítása érdekében tett intézkedésein, más személyek közbeavatkozásán, természeti törvényeken stb. Következtes azonban a bírói gyakorlat abban is, hogy az alaptalan bizakodás, a pusztán véletlenre alapozott várakozás, az eredménybe történő belenyugvásként, következőképpen eshetőleges szándékként értékelendő.

Fk. I.r. vádlottnak tisztában kellett lennie azzal, hogy passzivitása - a megszületett sértett ellátásának elmulasztása - milyen következményekkel járhat. Bár az eredmény bekövetkezését nem kívánta, annak elhárítása érdekében a joggal elvárható magatartást annak ellenére nem tanúsította, hogy nyilvánvalóvá vált: hozzátartozóitól sem fogja a sértett a szükséges segítséget megkapni és az orvosi segítségre is csak később lehet számítani.

Erre figyelemmel a másodfokú bíróság a cselekmény minősítését a Btk.166.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés i) pontja szerint minősülő tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés bűntetté változtatta.

A minősítés megváltoztatására figyelemmel újra kellett értékelni a büntetés kiszabásánál irányadó körülményeket.

A másodfokú bíróság súlyosító körülményt nem észlelt.

Nyomatékos enyhítő körülményként értékelte a szándék eshetőleges formáját, a beismerő vallomást, a cselekménynek a szülés utáni kivételes testi-lelki állapotban történő elkövetését, továbbá különösen azt, hogy a fiatalkorú vádlott a mindvégig jelen lévő szüleitől a minimális segítséget sem kapta meg.

Fk. I.r. vádlottal szemben irányadó büntetési tételkeret a Btk.110.§ (1) bekezdése és a (2) bekezdés a) pontja alapján egy hónaptól tizenöt évig terjedő szabadságvesztés.

A nagy számú és nyomatékos enyhítő körülményre, a súlyosító körülmények hiányára figyelemmel a másodfokú bíróság úgy látta, hogy a büntetési célok - a bűncselekmény kiemelkedő tárgyi súlya ellenére - tényleges szabadságelvonással nem járó büntetés kiszabásával is elérhetőek. Ezért az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztést 2 évre, a próbaidő tartamát - figyelemmel a Btk.89.§ (2) és (3) bekezdésére is - 4 évre súlyosbította.

A kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fk. I.r. vádlottra vonatkozó részét a minősítést érintő és a büntetést kiszabó részében a Be.372.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be.371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Be.381.§ (1) bekezdése alapján köteles a vádlott a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére.

P é c s, 2007. október 5.

Dr.Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr.Halász Etelka s.k. előadó bíró, Dr.Túri Tamás s.k. bíró

A Somogy Megyei Bíróság Fk.44/2007/5. számú ítéletének fk. I.r. vádlottra vonatkozó része a Pécsi Ítéltábla Fkf.II.115/2007/6. számú ítélete folytán - az abban írt változtatásokkal - a 2007. évi október hó 5. napján jogerőre emelkedett és a fel nem függesztett részében végrehajthatóvá vált.

.Krémer László s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő